

Hradčany – a jejich dominanta

Název emise: **Chrám sv. Víta** (aršíkové vydání o jedné známce)

Den vydání: 15. 10. 2014

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemském i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 58 Kč; kat. č. A821 (ČP)

Rozměr známkového obrazu: 50 x 40 mm

Rozměr aršíku: 100 x 130 mm

Výtvarný návrh: Jan Kavan

Rytina: Miloš Ondráček

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: OTr v barvě černé + plnobarevný OF

Tisková forma: 1 AP

FDC: OTp v barvě černohnědé; tisk PTC Praha

Hradčany ... první a nejmilejší československá známková emise. Její jednotlivé hodnoty se po 18. prosinci roku 1918 rozlézaly jako vlaštovky zvěstující a potvrzující ve stamilionech exemplářů na dopisech a dopisnicích naši obnovenou státnost; i proto jde bezpochyby o nejrozšířenější a neznámější dílo Alfonse Muchy. Přes jednoduché provedení stálce ve sbírkách všeho druhu, od klukovských po hluboce specializované a studijní.

Uprostřed symbolicky pojatého Muchova obrazu se tyčí monument chrámu svatého Víta, Václava a Vojtěcha, tisíc let budovaná stavba navazující na své románské předchůdce a harmonicky spojující příspěvky všech dob, po něž vznikala. Katedrála je obvykle vnímána v duchu Neckářova hitu jako „gotiky chlouba“, ve skutečnosti tu nalezneme i součásti a díla ještě starší, či naopak modernější - a dokonce i nedávna. Od starobylých románských základů, přes smělou gotickou klenbu, ohromující barokní náhrobek, po moderní okenní vitráže, z nichž poslední byly osazeny až v šedesátých letech 20. století.

Pražský Hrad a jeho katedrála nás ve známkové tvorbě provázejí už bezmála sto let, a za tuto dlouhou dobu byly mnohokrát zpodobněny na známkách, aršících, výzdobě malých přepážkových listů, na FDC, celinách, razítkách, nálepkách, zálepkách a dalších materiálech filatelistického zájmu, a to nejen u nás, ale i v zahraničí (možná to dokonce někdo spočítal?). I

díky tomu můžeme vidět, jak se její podoba měnila v průběhu staletí, jak nejen rostla a zkvétala, ale i ubývala, například po rozsáhlém požáru v roce 1541 nebo po pruském bombardování roku 1757 (bylo na ní prý tenkrát vypáleno přes dvacet tisíc dělových koulí!). Od počátku dvacátého století pak vliv na její podobu měly

i osobnosti, které známe i z naší známkové tvorby, zejména Alfons Mucha, Max Švabinský, František Kysela a Karel Svoboda, kteří byli autory chrámových vitráží, soutěže na ně se zúčastnil například i Cyril Bouda, jehož zdařilý návrh se dochoval.

Katedrála se v posledních letech dostala do popředí zájmu veřejnosti ne kvůli svému kulturnímu, kultovnímu, uměleckému a historickému významu, ale především v souvislosti se sporem o její vlastnictví. Ten v roce 2010 ukončila dohoda mezi prezidentem republiky a pražským arcibiskupem, podle níž chrám zůstal ve vlastnictví státu, jako součást sídla hlavy státu, ale je spravován společně. Tento stav má kořeny právě v pradávnej době počátků jeho výstavby, kdy samozřejmě platily jiné právní normy a chrám byl vlastně sám sobě vlastníkem, tedy nepatřil panovníkovi ani církvi, která ho pouze spravovala.

Pro nás, občany, to nakonec není tak důležité. Ať tak či onak, chrám stojí na svém místě a je symbolem, po staletí národním a už bezmála sto let opět státním. Pohřebiště starých českých králů, místo uložení korunovačních klenotů, galerie a svatostánek. Nyní jej tedy můžeme vidět na novém aršíku, v pohledu z třetího hradního nádvoří, na němž mimo jiné stojí jezdecká socha svatého Jiří, zpodobněná na aršíku z roku 1946. Tu ale na tom dnešním samozřejmě nevidíme, zde historická podoba hlavní věže chrámu se zvonicí a místem mozaiky Posledního soudu, která však na vyobrazení schází, vznikla až několik let po smrti Arnošta z Pardubic, prvního pražského arcibiskupa, zobrazeného na známce aršíku jako zakladatele kate-

drály (v roce 1344, tedy před 670 lety, vysvětil její základní kámen).

Chrám je tak spjatý s naším národním cítěním, že si vlastně ani neuvědomujeme, že podoba, ve které ho známe – a jak ji zachytil Alfons Mucha na našich prvních známkách, vlastně není moc stará, dokonce se dá říci, že Mucha v roce 1918 zpodobnil z poloviny novostavbu! Po smrti jeho druhého stavitele, Patra Parléře, zůstal totiž rozestavěný chrám po pět set let nedokončený, existovala jen zhruba polovina jeho současné rozlohy, a své nynější podoby se dočkal až při novogotické dostavbě v letech 1873 – 1929, v jejímž rámci byla provedena i generální oprava staré části. V té době přibyla celá jeho západní část, včetně dvou historicky vyhlížejících věží a hlavního vstupu, k nimž ohromení vzhlížíme, když projdeme průchodem z druhého

hradního nádvoří. Na dostavbě má hlavní podíl Jednota pro dostavbu svatovítského chrámu založená roku 1859, jejíž úspěšné, desítky let trvajcí úsilí by možná rovněž mělo být připomenuto v naší známkové tvorbě.

Aršík i známka z něj mají podobu u nás spíše ne-tradiční, a na první pohled se odlišují od jiných vydání se stejnou tematikou. Zda se budou líbit, uvidíme hlavně z reakcí sběratelů; vysoká nominální hodnota známky a slavností aršíková úprava emise předurčují spíše pro jejich alba, než pro běžnější používání v poštovním provozu.

Se známkou z aršíku vychází obálka dne vydání s bustami historických osobností z chrámové výzdoby, v příležitostném razítku je znak Arnošta z Pardubic.

Vinná lahev jako váza

Název emise: Bouquet A (vydání s kupony pro přitisky)

Den vydání: 15. 10. 2014

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemském i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: A (v době vydání 13 Kč); kat. č. 822 (ČP)

Rozměr známkového obrazu: 23 x 30 mm

Výtvarný návrh: Jiří Slíva

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: OF

Tisková forma: ?x (9 + 12 K)

FDC: OF

Vydávání známek v malých přepážkových listech s kupony pro přitisky má u nás už mnohaletou tradici, a je sympatické, že vedle potřebného sortimentu nominálních hodnot se vydavatel snaží o jejich rozmanitost i z hlediska námětového. Umožňuje tím odesílatelům přizpůsobit známku obsahu dopisu a učinit zásilku zvláštní, netuctovou, čehož si v současné záplavě těch nefrankovaných (nebo s běžnou známkou výplatní) adresát jistě povšimne. Propagátorem větší pestrosti námětů na těchto známkách byl výtvarník Oldřich Pošmurný, který připravil řadu návrhů pro nejrůznější příležitosti, doslova od blahopřání k miminku po kondolenci. Bohužel, předčasně zemřel, a tak byly

FDC

představeny alespoň na výstavě KF 00-65 Apollofila v pražském Poštovním muzeu.

Samostatnou kategorií těchto známek s kupony pro přitisky se však zabývá více výtvarníků, nyní tedy vychází další z dílny Jiřího Slívy. Její podoba je symbolická, jak je u tohoto autora zvykem, na rozdíl od jeho známek předchozích však její kresba není tak jednoduchá a přímočará. Spolu s kresbami na kuponech a výzdobou na FDC a příležitostným razítkem láká k vínu, hroznovému a především tekutému, pro což je dokonce správně zvolena i podzimní doba vydání. Vtipu se naše známková tvorba nevyhýbá už mnoho let, zatím nejčerstvější vydání na tomto poli jistě získá pozornost uživatelů poštovních služeb, i těch, kdo si na kupony budou chtít nechat zhotovit přitisk.

FB

